

Факултет _____

(број захтева)

(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ _____
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом: _____

Универзитет је дана _____ својим актом под бр _____ дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила: _____

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

(име, име једног од родитеља и презиме)
образована је на седници одржаној _____ одлуком факултета под бр _____ у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.			
2.			
3.			

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана _____

Прилог:

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

- Извештај комисије са предлогом
- Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
- Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, _____
уколико је таквих примедби било.

На основу чл. 28. и чл. 67. Статута Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, Научно-наставно веће Факултета на својој 3. Седници у школској 2013/2014, одржаној 27.2.2014. године, донело је следећу

ОДЛУКУ

1. Прихвата се извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације **мр Александра Ђаковца** под насловом "Онтологија и етика у светлу христологије Светог Максима Исповедника" у саставу: **др Игнатије Мидић, ментор, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; др Давид Перовић, ванредни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; др Дражен Перић, доцент Православног богословског факултета Универзитета у Београду.**

2. Задужује се Служба за студентска питања Факултета да предметни извештај са предлогом и потребном документацијом, достави Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Кандидат је предао Већу докторску дисертацију у благовременом року.

Веће Факултета оформило је комисију за преглед и оцену докторске дисертације која је поднела извештај Већу Факултета о кандидатовој урађеној докторској дисертацији.

По разматрању поднетог извештаја, Наставно-научно веће Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, донело је одлуку као у диспозитиву.

Доставити:

-Именованом
-Већу научне области УБ
-У досије
-Архиви

ДЕКАН

проф. др Предраг Пузовић

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ
СТРУЧНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ
*ОНТОЛОГИЈА И ЕТИКА У СВЕТЛУ ХРИСТОЛОГИЈЕ СВЕТОГ
МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА*
ДОКТОРАНДА МР АЛЕКСАНДРА ЋАКОВЦА**

На седницама Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду, одржаним дана 27. маја 2013. године, изабрани су чланови Стручне комисије за преглед и оцену докторске дисертације презвитера мр Александра Ћаковца, под насловом **ОНТОЛОГИЈА И ЕТИКА У СВЕТЛУ ХРИСТОЛОГИЈЕ СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА**. После читања дисертације и међусобног консултовања, комисија има част да Већу поднесе следећи Реферат.

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Презвитер мр Александар Ћаковац (1971) завршио је основне студије на Православном Богословском Факултету у Београду 1998. године. Постдипломске студије уписао је на Православном Богословском Факултету у Београду и положио све испите прописане законом. Магистарски рад под називом **ХРИШЋАНСКО СХВАТАЊЕ ЛИЧНОСТИ (ДО СВ. МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА)** одбранио је на Богословском факултету Српске православне Цркве у Београду дана 17. октобра 2003. године. Дана 25. 02. 2013. године, на основу одлуке Изборног већа

Православног богословског факултета Универзитета у Београду број 01/4-147/5 изабран је за место асистента Катедре за Догматику, за предмет Увод у богословље. На Седници Научно-наставног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду одржаној 15. октобра 2009. године, презвитеру мр Александру Таковцу одобрена је тема докторске дисертације под називом ОНТОЛОГИЈА И ЕТИКА У СВЕТЛУ ХРИСТОЛОГИЈЕ СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА. Веће друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду одобрило је тему дисертације дана 23. 03. 2010. год. (под бр. 612-18/377/09).

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет ове дисертације јесте истраживање хришћанског схватања онтологије и етике посебно с обзиром на христологију, и то у делу древног хришћанског мислиоца и оца цркве св. Максима Исповедника. У раду је детаљно испитано теолошко и философско наслеђе које је на одређени начин утицало на формирање ставова св. Максима по питању онтологије и етике, што су теме које су, када је овај аутор у питању, суштински и чврсто повезане са његовом христологијом, како на општем плану сотириологије, тако и у контексту настајања и усавршавања његовог диотелитског христолошког становишта. Проблем односа онтологије и етике је одавно постављен у теологији, али су на њега давани врло различити одговори, што је и данас случај. Циљ дисертације је да испита какво је схватање онтологије и етике које налазимо код св. Максима, да утврди у којој се мери оно наслања на традицију која му је претходила, те који су нови одговори и нови увиди које св. Максим нуди. Анализирано је у којој је мери Максимова христолошка позиција утицала на његово схватање онтологије и етике као и њихов однос. Посебна пажња је посвећена есхатолошком контексту схватања онтологије и етике, што се посебно изражава кроз сагледавање евхаристије као почетка, средишта и крајњег испуњења истине бића. У том контексту је истражен начин на који св. Максим разуме етику која за њега није аутономна већ утемељена у христолошкој онтологији. Св. Максим Исповедник је одабран као аутор чија су дела с обзиром на ову тему истраживана због тога што он, према општем консензусу стручњака, представља личност која је у својим делима критички обухватила готово сва дотадашња постигнућа хришћанске теологије и философије, али и знатно проширила њене видике и изразе. Анализа његовог дела пружа могућност јаснијег сагледавања схватања онтологије и етике у хришћанском предању, посебно с обзиром на христологију.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кандидат је у раду истакао следеће хипотезе као полазишта у истраживању:

а) да св. Максим своје схватање темељи на теолошком и философском залеђу које надопуњује, мења и прецизније изражава, остајући веран светоотачком концепту на евхаристијском искуству засноване христологије која, у контексту есхатологије, детерминише његову онтологију и етику.

б) да створена бића имају своје онтолошко утемељење у есхатону, кроз ипостасно заједничарење са Нествореним, које се предокушава и остварује у евхаристијском искуству, а што је омогућено Оваплоћењем Сина Божијег.

в) да св. Максим, управо на основу христологије, суштински поистовећује онтологију и етику, те да етика тако задобија егзистенцијално, а не објективно значење.

д) да је проблем смрти, односно проблем постојања, суштинско етичко питање за св. Максима, те да се тај проблем решава кроз Максимов концепт обожења као превазилажења ограничења створене природе кроз промену њеног начина постојања.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација кандидата презвитера мр Александра Ђаковца у техничком смислу испуњава све академске стандарде. Рад има добар концепт, постојану структуру и урађен је уз поштовање свих релевантних научних принципа. Проучавање и коришћење одговарајуће литературе коректно је и успешно, тако да литература у потпуности одговара тематском захтеву дисертације. На почетним страницама докторске дисертације под насловом ОНТОЛОГИЈА И ЕТИКА У СВЕТЛУ ХРИСТОЛОГИЈЕ СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА, налазе се: насловна страна (на српском и енглеском језику), страна са информацијама о ментору и члановима Комисије за одбрану докторске дисертације, и странице са кратким садржајем докторске дисертације – *резимеом* на српском и енглеском језику као и кључним речима. На самом крају дисертације, иза списка литературе наведена је кратка биографија кандидата иза које следе обавезни прилози (изјаве: о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и о коришћењу рада).

Уводна разматрања обухватају обавезне теме као што су: образложење значаја теме дисертације, указивање на истраживачку методологију, циљеве и очекиване научне доприносе дисертације, како на богословско-историјском пољу, тако и на пољу савременог богословског дискурса.

Рад је подељен на три дела и то: први део, насловљен *Теолошко залеђе св. Максима Исповедника*, други део, насловљен *Христологија и постојање* и трећи део, насловљен *Христологија и етика*.

У првом делу, *Теолошко залеђе св. Максима Исповедника*, кандидат детаљно разматра светописамско, литургијско-предањско, философско и патристичко залеђе

св. Максима Исповедника. Кандидат разматра питања релевантна за тему почевши од Светог Писма, философске традије и литургијског предања као прворазредних извора и општих оквира мисли св. Максима Исповедника. У наставку кандидат анализира христолошке, онтолошке и етичке позиције значајних аутора као што су Јустин Философ, Климент Александријски и Иринеј Лионски, али се осврће и на представнике хришћанског предања попут св. Игнатија Богоносца, који је у оваквим анализама често искључен. Кандидат сматра да је св. Максим Исповедник аутор који у свом дискурсу синтетише, прерађује, мења и надопуњује све оно што је до њега стигло у виду богословске и философске заоставштине, па је због тога било неопходно детаљно проучити различите изворе који су у већој или мањој мери утицали на развој мисли св. Максима, било да их је он прихватао, модификовао или критички одбацивао. Сам св. Максим Исповедник је био дубоко урођен у хришћанско предање чији је и сам део, а које поред библијског и патристичког, укључује и философска достигнућа, било у њиховом изворном облику, било кроз рецепцију каснијих аутора. Кандидат је посебну пажњу посветио учењима оних аутора на које се сам св. Максим највише позивао или их и критички прерађивао и превладавао. У том смислу, посебна пажња је посвећена Оригену и оригенистичкој традицији са којом је св. Максим оштро полемисао. Размотрене су најважније поставке оригенистичке онтологије које су имале значајно упориште у философској, посебно платоновској и неоплатоновској традицији, као и значајне последице које су различите форме оригенизма имале на развој хришћанске онтологије и етике. Детаљно је разматран и допринос св. Атанасија Великог и посебно великих кападокијских отаца, где је пре свега разматрано њихово онтолошко утемељење појма личности које је имало пресудан утицај на даљи ток хришћанске мисли. Кандидат је показао да нарочита онтологија личности коју су они утемељили, настојећи да објасне божанску тројичност, представља основу каснијег развоја и онтолошког утемељења христологије, што св. Максим разрађује проширујући темељне претпоставке кападокијске мисли и примењујући њихова постигнућа на проблеме са којима се он у седмом веку суочавао, пре свега на пољу христологије али са значајним реперкусијама на онтологију и етику. Анализирана је и христологија Аполинарија Лаодикијског, као и допринос св. Кирила Александријског. Посебно је наглашен допринос Халкидонског сабора, како у светлу превазилажења несторијанског христолошког дуализма, тако и монофизитског монизма. Кандидат је доказао да је погрешно, неонтолошко схватање појма личности, представљало основ погрешних христолошких поставки. Таква онтологија, поред последица по христологију, уз садејство оригенистичких претпоставки, имала је далекосежне последице и на развој хришћанске етике. У том смислу је указано на постојање два паралелна подвижничка предања – евагријанског и макаријевског. Ово питање је од посебне важности за разумевање позиције св. Максима који је сам припадао аскетској традицији која је баштинила оба наслеђа, а које је св. Максим успешно реинтерпретирао и утемељио у својој онтолошкој христологији. Кандидат није пропустио да кроз анализу појмова *enypostaton* и *anypostaton* размотри и допринос Леонтија Византијског, посебно с обзиром на касније Максимово коришћење и преобликовање ових појмова. На крају овог дела дисертације анализирани су поједини аспекти *Corpus Areopagiticum*-а на који се св. Максим често позива, а неке од схолија му засигурно

и припадају. Међутим, кандидат је показао да стварни утицај ареопагитског корпуса на св. Максима није онакав каквим се најчешће приказује. Штавише, иако Ареопагитски корпус св. Максиму често служи као исходишна тачка, он га је прекомпоновао и реконтекстуализовао дајући му тако сасвим нови смисао и извлачећи сопствене закључке по питању онтологије, етике и христологије.

У другом делу дисертације насловљеном *Христологија и постојање* Кандидат разматра јелинско схватање онтологије, његов развој и пре свега хришћанску рецепцију, указујући на допринос али и на суштинска ограничења јелинског схватања бића. Разматрајући основе јелинске космологије у светлу односа Бога и света, кандидат се посебно бави проблемом односа једног и мноштва и немогућношћу јелинске мисли да изађе изван оквира монистичке онтологије. Етика која произлази из такве онтологије увек се показује као аутономна и без стварне везе са проблемом постојања који представља централно питање хришћанске и посебно Максимове теолошке мисли. Након овог разматрања које има уводни карактер, кандидат прелази на разматрање *Основа схватања онтологије према Св. Максиму*. Овде кандидат разматра Максимово учење о односу тварног и нетварног утемељено на учењу о *creatio ex nihilo*. Значај овог учења у делу св. Максима Исповедника тешко може бити пренаглашен. Наиме, чињеница апсолутне створености света одређује само његово постојање и указује на начин постојања Творца, па тако представља окосницу за разумевање читаве хришћанске теологије, а посебно оне коју налазимо код св. Максима. Потом Кандидат анализира апсолутни карактер небића о чему св. Максим говори, а што се темељи на библијском и патристичком консенсусу. У том смислу Кандидат с правом наглашава заједничарење као битну онтолошку претпоставку код св. Максима. С тим у вези је и питање кретања, које је код св. Максима и телеолошко и есхатолошко, при чему есхатолошки елемент придаје читавом проблему призвук двоструке парадоксалности, присуства есхатона у историји али и промене начина постојања времена и простора, што се изражава појмом *aveiki, nhtoj sta, sij*. Кандидат анализира Максимову онтолошку позицију преко тријаде појмова *αρχή*, *μεσότης* и *τέλος* који се тичу тварног начина постојања пошто су по неопходности смештени у категорију времена. Кандидат закључује да ови појмови указују на односност као превасходно онтолошки појам, с нагласком на чињеници да је однос Бога и створене природе увек на нивоу личности, а никад на нивоу природе. Анализом појмова *ε;rwj* и *ε;kstasij*, Кандидат показује да ови појмови код св. Максима не представљају потенцијал саме природе, већ потенцијал да се кроз личносну заједницу са Творцем превазиђу онтолошке условљености твари. Да би се потпуно приказала Максимова онтолошка позиција било је неопходно детаљно анализирати његове концепте *логоса природе* и *начина постојања*. Док се логоси природе могу идентификовати са жељама Божјим, Кандидат је показао да је појам *начин постојања* суштински истоветан са појмом личности, што представља предуслов за исправно разумевање Максимове христологије. Прелазећи на терен христологије, кандидат је разматрао проблем односа тварног и нетварног у контексту оваплоћења, при чему оваплоћење треба схватити првенствено као предзамишљени циљ ради кога је творевина и саздана. Кандидат је даље нагласио да филозофско питање односа једног и мноштва налази решење код св. Максима управо у христолошком кључу, односно у догађају

ипостасног сједињења тварног и нетварног, при чему је личностни карактер овог сједињења неизоставно повезан са чињеницом односног карактера ипостаси. Кандидат је потом приступио питању онтолошког утемељења Максимове диотелитске христологије кроз детаљну филолошку, философско-историјску, и посебно богословску анализу кључних појмова личност и природа (суштина). Посебно је размотрено питање *communicatio idiomatum* у светлу Максимове персоналне онтологије, при чему је Кандидат показао да овај појам може имати исправну христолошку употребу само ако се подразумева ипостасно сједињење како га тумачи св. Максим, а на темељу увида великих кападокијаца. Посебна пажња је посвећена и централном питању монотелитског спора – питању двојства воља и енергија у једној ипостаси Бога Логоса. Након детаљне ретроспективе развоја и богословске употребе ових појмова, кандидат је дао опширан приказ њиховог коришћења код св. Максима, на основу чега је извео закључак да је превасходна брига св. Максима била очување аутентичности сваке од природа Христових уз истовремену крајњу потврду неразоривости њиховог јединства. На тај начин је св. Максим успео да доследно побије не само монотелитску, већ и монофизитску и несторијанску аргументацију, показавши да решење христолошког проблема не може бити нађено на нивоу непосредног односа природа већ једино на нивоу личносног јединства које је онтолошки утемељено. Кандидат није пропустио да анализира развој других појмова, као што су *gno, mh* и *proai, resij*, које је св. Максим дао ради прецизнијег одређења појма воље. Иако је питање есхатолшке димензије постојања смештено на крај другог поглавља, из читаве дисертације се јасно види да је ово темељна тема која суштински одређује читаву богословску мисао св. Максима. Темељ постојања за св. Максима није у прошлости већ у будућности, односно Царство Божије представља основу постојања читаве творевине. Оваплоћење Сина Божијег може да буде схваћено само ако се творевина схвати не статички већ динамички, као литургијски ход ка будућем Царству које је већ присутно и историји. Максимова есхатологија је евхаристијски утемељена, што значи да је онтолошка истина света ствар будућег века. У овом контексту, Кандидат је размотрио историјски и богословски бременист појам апокатастазе и Максимов покушај решења овог питања. На основу анализе извора, Кандидат је закључио да св. Максим по овом питању није био сасвим доследан својој христолошкој позицији и да није до краја извео све консеквенце које из ње производе. Вероватни узрок томе је чињеница да је у његово време сам појам апокатастазе поистовећен са оригенизмом од кога је св. Максим с правом желео да се строго дистанцира.

У трећем делу дисертације, насловљеном *Христологија и етика*, Кандидат је разматрао јелинско схватање етике, при чему је посебан акценат стављен на специфичност хришћанског етоса утемељеног на светописамском и евхаристијском етосу посведоченом у патристичким изворима. Догађај евхаристије је код св. Максима виђен као кључан за утемељење хришћанске етике и посебно аскетике као примењене етике. За св. Максима етика нема свој извор у било којем спољашњем или унутрашњем ауторитету, већ у догађају евхаристијског заједничарења и учествовања у стварности Тела Христовог као будућег Царства Божијег. На тој основи је размотрено и питање зла. Св. Максим следује својим патристичким узорима у тврдњи да зло нема сопствено постојање и да представља

недостатак, односно погрешно усмерење слободне воље. Смрт и грех за св. Максима представљају део истог проблема и међусобно су повезани и условљени. У том смислу он превазилажење смрти као одвојености од Бога и греха и као промашаја циља који је заједница са Богом види у обожењу које је могуће једино кроз евхаристијско уипостазирање у ипостас оваплоћеног Логоса.

Онтолошка етика св. Максима није теоријска и спекулативна већ је утемељена на евхаристијском искуству есхатолошке стварности бића. Превазилажење зла и греха он не види у индивидуалним аскетским напорима, већ у промени ипостасног начина постојања творевине, у њеном ипостасном поистовећењу са оваплоћеним Господом. Христологија представља оквир у којем се креће Максимова онтолошка етика, док је евхаристија догађај у коме се стварност постојања као уипостазирања твари у Христа показује као коначна реалност света. Због тога је превасходно питање овакве етике питање смрти и могућности њеног превазилажења. Постојање и живот су код св. Максима поистовећени са триипостасним Богом, који је стога први и последњи етички критеријум, будући да је он критеријум самог постојања. За св. Максима, циљ хришћанске етике је обожење човека и кроз човека читаве творевине. Обожење је одређено као ипостасно јединство са Сином Божијим које се у историји остварује Духом Светим по благовољењу Оца, и које ће се на крају, такође Духом Светим, показати као коначна истина твари.

Кандидат је посебно нагласио да се оригиналност св. Максима огледа у контекстуализацији дотадашњег предања које он не прихвата некритички, већ га пресаздава на потпуно другачијим основама од оних које налазимо у оригеновско-евагријанском наслеђу, које је, са делимичним изузетком макаријевског корпуса, представљало најутицајнију традицију у Цркви, чак и након осуде на Петом васељенском сабору.

Ова контекстуализација је извршена темељно, а тиче се непрестаног указивања на христолошко-онтолошки контекст обожења, као превазилажења смрти. Св. Максим је тако начинио значајан корак, променивши значење аскетике (као примењене етике) од напора за индивидуалним поправком и напретком, ка напору који је схваћен као слободни двиг и егзистенцијало превазилажење егоцентричне индивидуалности ради слободног уипостазирања у оваплоћеног Бога Логоса. Врлина љубави, о којој св. Максим обилно пише, представља најупечатљивији пример, пошто се она у крајњем исходишту поистовећује са евхаристијом као љубвеним догађајем заједничарења. Упркос снажној филолошкој и конструкционој сличности са монашким наслеђем које му је претходило, Максимово учење о страстима такође показује припадност истој, њему својственој, христолошко-онтолошкој логици утемељеној на искуству евхаристије као есхатолошке стварности Христа и света. Он страсти превасходно види као погрешно усмерење гномичке воље, супротстављено логосима природе човека, што истовремено представља супротстављање смислу и циљу саме творевине, а што опет води небићу као супротности постојању. Кандидат је показао да св. Максим користи прихваћене концепте и формулације, које углавном проистичу из једне, суштински не-онтолошке и аутономне етике, али их св. Максим поставља у сасвим другачију перспективу. То важи и за његову гносеологију. Он користи апофатички дискурс Ареопагитика, али само као помоћно средство које му служи као основ за

утемељење личносне гносеологије у којој су знање/познање поистовећени са заједницом (што у његовом богословствовању значи са евхаристијом).

Након трећег дела дисертације следи *Епilog* у којем је дат преглед свих важнијих питања којима се Кандидат бавио, решења која су у раду понуђена и питања која су и даље отворена. Такође је дата општа ретроспектива свих важнијих теза дисертације са посебним нагласком на евхаристијском устројству Максимове онтологије и етике, при чему догађај евхаристије представља пневматолошки остварену христологију.

Након закључних излагања следи табела разрешења коришћених скраћеница а потом и библиографија коришћених извора и секундарне литературе, после чега су приложене потписане изјаве о ауторству, о истоветности штапане и електронске верзије дисертације и о коришћењу дисертације.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Веома захтевна и сложена тема потребовала је анализу многих историјских, богословских и философских аспеката и последица, па су због тога и резултати и научни допринос вишеструки. Међу њима најпре треба истаћи стицање нових сазнања и увида у учење св. Максима Исповедника по питањима христологије, онтологије и етике, што доприноси развоју теолошке науке, посебно у домену *догматске и систематске теологије, хришћанске етике и патрологије*. Дисертација такође даје значајан допринос и на пољу бољег разумевања егзистенцијалног значаја христологије за хришћанско схватање онтологије и етике. Поред тога, допринос ове дисертације се огледа како у критичком испитивању савремених научних достигнућа у интерпретацији мисли св. Максима Исповедника, тако и у општем разумевању аутентичног хришћанског значења онтологије и етике и њиховог односа. Дисертација такође значајно доприноси и продубљивању схватања кључних аспеката хришћанске теологије, што је од посебног значаја у интердисциплинарном истраживању области које нису у домену интересовања једино теологије већ и философије и антропологије.

6. Закључак

Докторска дисертација презвитера мр Александра Ђаковца под насловом ОНТОЛОГИЈА И ЕТИКА У СВЕТЛУ ХРИСТОЛОГИЈЕ СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА урађена је у складу са одобреном пријавом дисертације. Дисертација је оригинално и самостално научно дело. Комисија са задовољством констатује да овај рад испуњава научне нормативе докторске дисертације и предлаже Наставно-научном већу Православног

богословског факултета Универзитета у Београду да одобри јавну одбрану овог рада.

Чланови комисије за преглед и оцену дисертације:

1. _____
проф. др Игнатије Мидић, (Православни богословски факултет
Универзитета у Београду)

2. _____
др Давид Перовић, (Православни богословски факултет
Универзитета у Београду)

3. _____
др Дражен Перић, (Православни богословски факултет
Универзитета у Београду)

У Београду,2013.